

Schoolplan 2011-2015

De ABS maakt het persoonlijk

versie 30 juni 2011

Algemene Basisschool
Zuisingel 17
4331 RR Middelburg

☎ 0118 -61 35 08

✉ info@absmiddelburg.nl

🌐 www.absmiddelburg.nl

INHOUDSOPGAVE:

Inleiding		4
Samenvatting		5
Hoofdstuk 1	Positionering	6
1.1	Positie en omgeving	6
1.2	Leerlingenpopulatie	6
1.3	Leerresultaten	6
1.4	Tevredenheid	7
1.5	Evaluatie strategisch beleidsplan en schoolplan	8
1.6	Landelijke ontwikkelingen	8
1.7	SWOT-analyse	9
Hoofdstuk 2	Ambitie - Missie - Visie	10
Hoofdstuk 3	Kernwaarden	11
Hoofdstuk 4	Onderwijskundige vormgeving	12
4.1	Onderwijskundige uitgangspunten	12
4.2	Onderwijskundig programma	14
4.2.1	Beredeneerd aanbod	14
4.2.2	Brede ontwikkeling	14
4.2.3	Pluriforme samenleving	14
4.2.4	Actief burgerschap	14
4.2.5	Onderwijsdoelen	14
4.3	Onderwijsdoelen	15
4.3.1	Algemeen doel	15
4.3.2	Referentiekader	15
4.3.3	Kerdoelen	16
4.3.4	Samenvattend overzicht methodes	16
4.3.5	Overige	17
4.4	Informatie en Communicatie Technologie (ICT)	17
4.5	Onderwijsresultaten	18
4.6	Ouders als partner	18
4.7	Overgang PO-VO	19
4.8	Brede school	19
Hoofdstuk 5	Leerlingenzorg	20
5.1	Kinderen die extra zorg behoeven	20
5.2	Zorgstructuur en procedure	20
5.3	Leerlinggebonden financiering	22
5.4	Onderwijs aan langdurig zieke kinderen	23
5.5	Verrijkingsaanbod	24
Hoofdstuk 6	Personeel	26
6.1	Inleiding	26
6.2	Personeelsbeleid en strategische doelen	26
6.3	Bestuursformatieplan	26
Hoofdstuk 7	Kwaliteit	27
7.1	Kwaliteitsbeleid	27

7.2	Opbrengstgericht werken	27
7.3	Indicatoren en normen	28
7.4	Instrumenten	28
Hoofdstuk 8	Middelen	29
8.1	Financiën	29
8.2	Sponsoring	29
8.3	Huisvesting	29
8.3	Materiaal	29
Hoofdstuk 9	Planning	30

Bijlagen

Schoolactiviteiten

Beredeneerd aanbod overige onderdelen

Inleiding

De ABS is een moderne school in het centrum van Middelburg. We leiden kinderen op voor de 21^e eeuw, planmatig, opbrengstgericht en met veel persoonlijke aandacht. Ons programma voor de komende jaren staat in dit Schoolplan 2011-2015 beschreven. Het doel van dit Schoolplan is:

- voor het bestuur: toezicht houden op de doelstellingen en de maatschappelijke opdracht; sturingsinstrument op strategisch niveau;
- voor het management: integraal sturingsinstrument voor alle belangrijke bedrijfsprocessen binnen de school;
- voor het personeel: breder perspectief en richtinggevend voor de eigen doelen en activiteiten;
- voor de externe partners: een verantwoordingsdocument voor de keuzes die de ABS maakt.

Het schoolplan is integraal onderdeel van het strategisch beleidsplan en de daaraan onderliggende beleidsdocumenten op gebied van Personeel, Huisvesting, Financiën, Bestuursformatieplan en Kwaliteitshandboek.

Opbouw van het plan

In onze visie, missie, ambitie en strategie geven wij antwoord op de vraag “Wat willen wij?”. In de SWOT-analyse bepalen we onze positie: “Waar staan we nu?”

In ons kwaliteitsbeleid bepalen we de resultaatgebieden en de doelen: “Wat willen we bereiken?”. En in de procesbeschrijvingen beantwoorden we de vraag “Hoe bereiken we onze doelen?”

Bestuur, management, medewerkers en MR zijn betrokken bij de ontwikkeling van dit strategisch beleid door informatie, studiemomenten en besprekingen. In de besluitvorming zijn bestuur en MR betrokken.

Vaststelling in de bestuursvergadering
van 08-06-2011
mevr. P. Moolenburgh-Eenhoorn

Instemming/advies MR in de
vergadering van 15-06-2011
dhr. F. van der Poel

.....

.....

(voorzitter bestuur)

(voorzitter MR)

Samenvatting Schoolplan ABS 2011-2015

Resultaten	Resultaten en opbrengsten	Doelmatigheid / efficiëncy
	<ul style="list-style-type: none"> * Eindopbrengsten voldoende; ambitie 'goed' * Indicatoren Toezicht 'voldoende'; ambitie 'goed' * Tevredenheid > 80% 	<ul style="list-style-type: none"> * Financieel gezond * Efficiënte inzet middelen

Klanten	Ouders	Scholen	Externe contacten
	<ul style="list-style-type: none"> * Educatief partnerschap <ul style="list-style-type: none"> - Betrokkenheid - Communicatie & contact 	<ul style="list-style-type: none"> * Samenwerking PO-VO * WSNS-Samenwerkingsverband 	<ul style="list-style-type: none"> * Samenwerking stakeholders <ul style="list-style-type: none"> - Kinderopvang - Brede School - Gemeente - enz.

Processen	Kwaliteit	Organisatie
	<ul style="list-style-type: none"> * Opbrengstgerichte werkwijze * Leerlingvolgsysteem, analyse & rapportage * Tevredenheidsmeting 	<ul style="list-style-type: none"> * Jaarklassen en groepsdoorbrekend werk * Continu-rooster * Netwerk Brede School * Tussenschoolse opvang * onderzoek: Integraal Kindcentrum

Middelen	Personeel	Huisvesting	Financiën	Materialen
	<ul style="list-style-type: none"> * Betrokkenheid * Bekwaamheid * Gezondheid * Teamvorming 	<ul style="list-style-type: none"> * Passende huisvesting 	<ul style="list-style-type: none"> * Beleidsrijke begroting * Investeringsplan * Sponsoring 	<ul style="list-style-type: none"> * Moderne leermiddelen (<i>lezen; rekenen; Engels; geschiedenis; natuur</i>)

Onderwijs	Onderwijs	Leerlingenzorg	ICT
	<ul style="list-style-type: none"> * Eén adaptief concept * Pedagogisch klimaat * Modern en breed aanbod * onderzoek: 2-talig (Engels) 	<ul style="list-style-type: none"> * Handelingsgericht werken * Zorgstructuur en -profiel * Aanbod extra zorg * Aanbod verrijking 	<ul style="list-style-type: none"> * ICT-toepassing in onderwijs * Moderne middelen

Leiderschap	Bestuur	Management
	<ul style="list-style-type: none"> * Scheiding bestuur en toezicht * Strategisch beleid * Verantwoording 	<ul style="list-style-type: none"> * Competent (NSA) * Visie, inspiratie, resultaat * Managementstatuut / taakverdeling

1. Positionering¹

1.1 Positie en omgeving

De Algemene Basisschool valt onder het bevoegd gezag van de Stichting voor Basisonderwijs op Algemene Grondslag te Middelburg. De ABS is een algemene basisschool en heeft als uitgangspunt de gelijkwaardigheid van alle levensbeschouwingen en maatschappelijke stromingen. De school wil bekend staan om goed en modern, adaptief onderwijs en goed ingerichte leerlingenzorg.

De ABS staat in het centrum van Middelburg. Van de ongeveer 430 leerlingen komt ca.60% uit het voedingsgebied; de overige leerlingen komen uit andere wijken of de directe omgeving.

Onze 'stakeholders' zijn:

- leerkrachten, leerlingen, ouders;
- toeleverende en afnemende organisaties voor onderwijs en opvang;
- partners rondom 'jeugd en hun ouders'
- participanten in Brede Schoolnetwerk Noord.

De demografische ontwikkeling in Zeeland laat een daling van het leerlingenaantal zien. Voor de gemeente Middelburg wordt tot ca. 2019 een krimp van 2% verwacht. De ABS heeft in Middelburg een marktaandeel van ca.10%.

1.2 Leerlingenpopulatie²

Van onze leerlingen heeft ca. 2,4% leerlingen een afwijkend gewicht van 0,3. De ABS valt daarmee in schoolgroep 2. Voor ca. 1,2% leerlingen ontvangt de school Leerling-gebonden Financiering. Van onze leerlingen is 0,9% niet Nederlandstalig. In de leerlingenzorg gaat veel aandacht uit naar dyslexie. In de bovenbouw doet ongeveer 10% van de leerlingen mee aan de pilot 'verrijkingsklas'.

Schoolgroep 2009	
1	100% 1,00 leerlingen
2	76-99% 1,00 leerlingen
3	51-75% 1,00 leerlingen
4	0-50% 1,00 leerlingen
5	26-50% 1,90 leerlingen
6	51-75% 1,90 leerlingen
7	> 75% 1,90 leerlingen

1.3 Leerresultaten

Cito-Eindtoets (gecorrigeerde scores)

jaar	ondergrens	landelijk gemiddelde	bovengrens	ABS	resultaat
2011	533.6	535,3	537,2	535.2	voldoende
2010	534.2	535.2	536,6	536.1	voldoende
2009	533.8	535.2	536,6	535.9	voldoende
2008	533.7	534.9	536.1	534,7	voldoende

Trendanalyse³ van de tussenresultaten:

Beoordeling volgens inspectienorm:

- Eindresultaten: voldoende
- Tussenresultaten: voldoende
- Doorstroming: 3%
- Leerling met specifieke onderwijsbehoefte: (zie 1.2)
- Sociale competenties: niet te meten
- Adviezen Voortgezet Onderwijs: 96%

¹ Dit hoofdstuk is grotendeels overgenomen uit het Strategisch beleidsplan 2011-2015

² gegevens teldatum 01-10-2010

³ Trendanalyse LVS-toetsen mei 2010

1.4 Tevredenheid

Tevredenheid ouders

<u>acties nodig (> 20% ontevreden)</u> 13. Veiligheid	<u>aandacht (< 80% tevreden)</u> 1. Aandachtsgebieden 5. Aspecten tussenschoolse opvang 6. Tevredenheid Naschoolse opvang 7. Aspecten Naschoolse opvang 8. Bewegingsonderwijs 11. Gezondheidsbeleid 16. Schoolgebouw 17. Ouderbetrokkenheid 19. OR 20. MR 21. Leerkracht
---	--

Tevredenheid leerlingen

<u>acties nodig (> 20% ontevreden)</u> 5. Pesten	<u>aandacht (< 80% tevreden)</u> 3. Sfeer op school
--	---

Tevredenheid medewerkers

<u>acties nodig (> 20% ontevreden)</u> 2. Tevredenheid over het werk 10. Werkdrukaspecten 12. Materialen 15. Verlichting & ventilatie 19. Stress 22. Veiligheid	<u>aandacht (< 80% tevreden)</u> 0. Algemene tevredenheid 1. Inhoud van het werk 8. Normen en waarden 9. Taken en taakverdeling 11. Arbeidsomstandigheden 14. Collega's 16. Werkplek 17. Locatie van de school 18. Arbeidsvoorwaarden en gezondheid 20. Verzuim 21. Veiligheid 22. Besluitvorming
--	--

De tevredenheid is in oktober 2010 gemeten met het Nationaal Onderzoek Tevredenheid Onderwijsinstellingen (NOTO). Vergeleken met de vorige tevredenheidsmeting (KWIN 2007) is het algemene beeld vergelijkbaar voor Ouders (klimaat, gebouw) en Leerlingen (klimaat). Bij Leerkrachten is globaal een verschuiving te zien naar arbeidsomstandigheden. Dit onderdeel werd in de KWIN niet specifiek bevraagd.

1.5 Evaluatie schoolplan 2007-2011 en strategisch beleidsplan

Evaluatie Schoolplan 2007 - 2011		
beleidsvoornemen	gerealiseerd	actie 2011-2015
Professioneel klimaat		
Opzetten competentie management	<ul style="list-style-type: none"> • gesprekscyclus • competentieprofielen • POP 	<ul style="list-style-type: none"> • bekwaamheidsdossier • functiehuis
Overlegstructuur	<ul style="list-style-type: none"> • middenkader per bouw 	<ul style="list-style-type: none"> • taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden • deskundigheid MT
Zorgstructuur	<ul style="list-style-type: none"> • zorgplan • klassenmanagement • handelingsplan • analyse leerresultaten 	<ul style="list-style-type: none"> • beleid Passend Onderwijs • analyse in groepsbespreking
Leren van elkaar	<ul style="list-style-type: none"> • klassenconsultatie 	<ul style="list-style-type: none"> • verder ontwikkelen • communicatievaardigheden
Realistisch en samenhangend onderwijsaanbod		
Doelstellingen bekend	<ul style="list-style-type: none"> • minimumdoelen • tussendoelen • leerlijnen groep 1-2 • overgang groep 2-3 	<ul style="list-style-type: none"> • opbrengstgericht werken op basis van doelen per groep • verder ontwikkelen doorgaande lijn
Adaptief onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • BAS-certificering • MI-werkvormen; (samenwerkend leren) • één adaptief concept 	<ul style="list-style-type: none"> • verder ontwikkelen • BAS-MI werkwijze in alle groepen
Moderne methoden	<ul style="list-style-type: none"> • Moet je doen (soc. em.ontw.) • Muziekinstrumenten • Taaljournaal • Meander (a'kunde) • Begrijpend lezen 	<ul style="list-style-type: none"> •
Schoolklimaat & Veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> • veiligheid op schoolplein 	<ul style="list-style-type: none"> • verkeersveiligheid
	<ul style="list-style-type: none"> • Pestprotocol • Protocol kindermishandeling 	<ul style="list-style-type: none"> • verantwoordelijkheid leerlingen
	<ul style="list-style-type: none"> • Arbobeleid • RI&E en Plan van Aanpak • Beheersing binnenklimaat 	<ul style="list-style-type: none"> •
Later toegevoegd		
Passend onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Doorgaande lijn Hoogbegaafde leerlingen • pilot verrijkingsklas 	<ul style="list-style-type: none"> • pilot afbouwen; doorwerken naar onderwijs in de groep
Kwaliteitszorg	<ul style="list-style-type: none"> • beleid in schoolplan • cyclische werkwijze 	<ul style="list-style-type: none"> • verder uitwerken • vastleggen in kwaliteitshandboek • begeleiden nieuwe leerkrachten
	<ul style="list-style-type: none"> • leerresultaten 	<ul style="list-style-type: none"> • tussenopbrengsten verhogen • ontwikkelen naar excellente school
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • contact ouders 	<ul style="list-style-type: none"> • verder ontwikkelen: • website • adequaat informeren

1.6 Landelijke ontwikkelingen

In de afgelopen jaren zijn diverse beleidsnotities verschenen (w.o. Kwaliteitsagenda) en is via wetgeving kwaliteit en toezicht geregeld. Meest recent zijn de notities 'Goed onderwijs voor elk kind' (2009) en 'In tien jaar naar de top' (2010), beide van de Boraat. Centrale thema's zijn:

- kwaliteit omhoog onderwijsresultaten voor rekenen-lezen-taal
- professionalisering kwaliteit van de leerkracht
- samenwerking ketenpartners; brede school
- passend onderwijs alle kinderen succesvol op school
- ouders pedagogisch partnerschap

1.7 SWOT-analyse

Voor deze sterkte-zwakte-analyse van de ABS werd gebruik gemaakt van:

- Rapportage "ABS maakt het verschil" (nov. 2009)
- Tevredenheidmeting (NOTO okt. 2010)
- "Wat werkt - Risico's in beeld" - ingevuld door MT (sept.2010)
- Trendanalyses 2009-2010 (sept. 2010)
- Gegevens diverse bronnen zoals Bestuursformatieplan, Jaarrekening, Onderzoek Onderwijs ons goed, Leerling-gegevens gemeente Middelburg

Kansen: omgeving (bedrijf; instellingen) samenwerking met partners profilering	Bedreigingen: concurrentie krimp
Sterkte: deskundig personeel kwaliteit (resultaten) goed imago (tevredenheid)	Zwakte: eenpitter (interne organisatie) financiële positie kwaliteitsbeleid werkdruk

Analyse:

- De sterkte van deskundig personeel stelt ons in staat om de ABS te profileren met een adaptief onderwijsconcept en met een modern en breed onderwijsaanbod.
- De sterkte van goede onderwijsresultaten stelt ons in staat om te profileren op kwaliteit.
- Het goede imago van de ABS maakt ons een aantrekkelijke partner voor samenwerkingsrelaties.
- Met partners als Kinderopvang en door participatie in het netwerk Brede School zijn wij in staat om een breed pakket van diensten aan te bieden.
- Samenwerking met instellingen biedt ons de mogelijkheid om een gevarieerd onderwijs-aanbod te realiseren.
- Betrokkenheid op onze omgeving maakt het mogelijk om via sponsoring derde geldstromen op gang te brengen.
- Met onze sterke punten profileert de ABS zich als een aantrekkelijk alternatief in Middelburgse onderwijswereld. We kunnen concurreren op kwaliteit en zijn in staat om een marktaandeel van > 10%⁴ te realiseren.
- De zwaktes [financiën, organisatie en menskracht] beperken ons in slagvaardigheid. Verbetering is mogelijk door een sterke focus en efficiënte organisatie. Vormen van samenwerking (WSNS; andere onderwijsorganisaties) kunnen de kwetsbaarheid van het éénpittermodel verminderen.
- De zwaktes hoeven geen verhindering te vormen om de bedreiging van concurrentie af te weren.

⁴ (aantal basisschoolleerling in Middelburg in 2009 is 4576)

2. Ambitie - Missie - Visie

Ambitie

De ABS leidt kinderen op voor de 21e eeuw. De school is flexibel en zoekt de vernieuwing. Ons onderwijs is toonaangevend en onderscheidt zich op gebied van kwaliteit, aandacht en ontwikkeling van talent.

Missie van de Algemene Basisschool

- De ABS verzorgt primair onderwijs met als kenmerken: *respect, optimale ontwikkeling, afstemming* en *resultaat*.
- Wij kiezen voor een *persoonlijke* benadering van kinderen en ouders.
- In samenwerking met andere partners bieden wij de mogelijkheid voor voor-, tussen- en naschoolse opvang.

Visie

- Onze leerlingen groeien op in een snel veranderende wereld. We stimuleren hen om flexibel, creatief, ondernemend en zelfstandig te zijn.
- De ABS heeft daarom als uitgangspunt gelijkwaardigheid die zich kenmerkt door openheid en samenwerking.
- Op de ABS benaderen we ieder kind als een *uniek talent*. We kennen zijn leerbehoefte en stemmen het onderwijs en de leerlingenzorg daarop af.
- Ons onderwijs is gericht op de basisvaardigheden. Daarnaast verzorgen wij een breed aanbod van lessen of activiteiten op gebied van bewegen, kunst en cultuur.
- Kinderen groeien op in een veelzijdige omgeving. Met het aanbieden van kennis en aanleren van vaardigheden -in samenwerking met andere instellingen- leren wij de kinderen om actief deel te nemen in hun omgeving.
- Om onze ambitie waar te maken zorgen wij voor een team dat bestaat uit professionals die enthousiast en competent zijn en zich blijvend ontwikkelen.
- Het bestuur zorgt voor een sterke organisatie waarin ieder op elk niveau tot zijn recht komt en voor passende faciliteiten om de hoge ambitie te realiseren.

Hoe willen we dit bereiken?

- Kinderen ontwikkelen zich als ze zich gekend en gewaardeerd voelen. Door het geven van vertrouwen en persoonlijke aandacht, bieden wij een veilige omgeving.
- Wij zien kinderen als zelfstandige en verantwoordelijke personen. Wij hanteren onze omgang de basisbegrippen van adaptief onderwijs als uitgangspunt: autonomie, relatie en competentie.
- Kinderen verschillen. In ons onderwijs gaan we uit van verschillende manieren van leren.

3. Kernwaarden

In al ons handelen, in de relatie met alle betrokkenen in en rond de school, zijn onze kernwaarden herkenbaar aanwezig. Alle betrokkenen weten dat de ABS voor deze waarden staat en als team dragen we dit actief uit.

<i>persoonlijk</i>	Eénpitter, dichtbij de ouders. Een grote school, kleinschalig georganiseerd. We kennen de leerlingen en hun leerbehoeften.
<i>betrokken</i>	Leerlingen hebben oog voor elkaar en dragen bij aan een goede sfeer. De school als ontmoetingsplaats voor ouders. De ouders zijn pedagogische partner van de school. Ouderparticipatie wordt bevorderd. Het team dat het beste wil geven voor de ABS. De leerkracht heeft aandacht voor het kind. De school is onderdeel van de wijk.
<i>deskundig</i>	Ons team heeft verschillende talenten en kan daardoor een gevarieerd aanbod bieden. We geven adaptief onderwijs: we stemmen het onderwijs af op de leerbehoeften van het kind. We werken met moderne media en leermiddelen.

Motto: De ABS maakt het persoonlijk!

We zien ieder kind als uniek persoon. Op weg naar de volwassenheid ontwikkelt het de eigen talenten en verantwoordelijkheid.
School en ouders begeleiden dat proces, geven vertrouwen en ondersteuning en bieden een veilige leeromgeving.

4. Onderwijskundige vormgeving

4.1 Onderwijskundige uitgangspunten⁵

In onze keuzes maken we gebruik van het model van Marzano dat gebaseerd is op onderzoek van de onderwijsveranderingen die daadwerkelijk invloed blijken te hebben op de leerprestaties van leerlingen. Er zijn 11 factoren die de leerprestaties van de leerlingen positief beïnvloeden:

Factoren op schoolniveau

1. Haalbaar en gedegen programma
2. Uitdagende doelen & effectieve feedback
3. Betrokkenheid van ouders en gemeenschap
4. Veilige, ordelijke omgeving
5. Collegialiteit en professionaliteit

Factoren op leraarniveau

6. Didactische aanpak
7. Klassenmanagement
8. Herontwerpen van het programma

Factoren op leerling-niveau

9. Thuissituatie
10. Geleerde intelligentie en achtergrondkennis
11. Motivatie

Het onderwijs in de ABS is zodanig ingericht, dat de leerlingen een **ononderbroken ontwikkelingsproces** kunnen doorlopen. Ons programma is opgebouwd met op elkaar aansluitende doelen. Met observatie-instrumenten en leerlingvolgsystemen volgen wij de ontwikkeling van ieder kind. Intern tussen de diverse groepen en extern met Peuterspeelzalen en Voortgezet Onderwijs hebben wij procedures voor overdracht van gegevens.

We kiezen voor **afstemming** van ons onderwijs op de leerbehoeften van de kinderen. Ons onderwijs is gebaseerd op 5 pijlers:

1. Pedagogisch klimaat
2. Structuur
3. Samen leren
4. Adaptieve instructie
5. Goed klassenmanagement
6. Verrijking

Binnen deze pijlers hanteren we de uitgangspunten van adaptief onderwijs (Stevens) en van meervoudige intelligentie (Gardner en Kagan).

---

⁵ Gerelateerd aan het model Marzano (Wat werkt op school).

onderwijs op de ABS			
Samenwerken	Structuren	Sociale competentie	Ouders
<ul style="list-style-type: none"> • Klasbouwers (1) • Teambouwers (1) • Breinpauzeactiviteiten (1) 	<ul style="list-style-type: none"> • Veelzijdige didactiek (2) • Aansluiten (4) • Ontwikkelen (6) • Evaluatie/ reflectie (6) 	<ul style="list-style-type: none"> • Methode (1) • SOVA (1) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ouderparticipatie • Betrokkenheid • Communicatie
Klassenmanagement	Intelligenties in les	Zicht op intelligenties	Ontwikkelen/Aansluiten/Vieren
<ul style="list-style-type: none"> • Helder; compact; efficiënt; voorspelbaar (5) • Coöperatief (3) 	<ul style="list-style-type: none"> • Gevarieerd aanbieden lesinhoud (6) • Leercentra/hoeken (6) • Uitdagende materialen (6) 	<ul style="list-style-type: none"> • Portfoliogesprek • MI leerlingprofiel (1) • Leerling bewust van profiel en stijl 	<ul style="list-style-type: none"> • Gevarieerd aanbod (6) • Hoge betrokkenheid (6) • Aansluiten bij sterke kanten (6) • Ontwikkelen minder sterke kanten (6)

Verschillen tussen leerlingen

In ons onderwijs stemmen wij het aanbod, de instructie, de verwerking en de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen. Uitgangspunt is dat we de groep als geheel zoveel mogelijk bij elkaar houden (convergente differentiatie).

De organisatie van ons onderwijs is gebaseerd op zelfstandigheid, samenwerking en verantwoordelijkheid. Dit houdt in dat we leerlingen betrekken bij de goede gang van zaken in de klas en specifiek aandacht besteden aan de ontwikkeling van de zelfstandigheid en het samenwerken. Hiermee creëren we ruimte voor een planmatige verlengde instructie voor leerlingen die dat nodig hebben en kan minstens 90% het reguliere aanbod volgen.

Didactische aanpak: In de groepen 1 en 2 wordt ontwikkelingsgericht gewerkt met behulp van het werken met thema's en een activiteitenplanning gebaseerd op de observaties vanuit het "KIJK" leerlingvolgsysteem.

De groepen 3 t/m 8 werken we meer programmatisch gericht. Er wordt op meerdere manieren gedifferentieerd, zowel naar tempo als naar instructiebehoefte. In alle groepen wordt gewerkt volgens het model van Directe Instructie.

Leerkrachten die hun klas goed georganiseerd hebben, kunnen betere leerresultaten bij de kinderen bewerkstelligen. Het **klassenmanagement** in de ABS is ingericht volgens de regels van 'Bouwen aan een Adaptieve School'⁶. We onderscheiden zeven ontwikkelingslijnen:

1. Structuur
2. Interactie
3. Zelfstandige leerhouding
4. Instructie
5. Samenwerkend leren
6. Planningssysteem
7. Teamleren

⁶ Onze school is BAS-gecertificeerd. Borgingsdocumenten zijn aanwezig.

4.2 Onderwijskundig programma

4.2.1 Beredeneerd aanbod

In de groepen 1-2 wordt thematisch gewerkt. Bij het aanbod van de betekenisvolle activiteiten vormen de doelen⁷ het uitgangspunt. Het aanbod en de doelen zijn geborgd in de methode Schatkist⁸.

4.2.2 Brede ontwikkeling

Het onderwijs richt zich in elk geval op de emotionele en de verstandelijke ontwikkeling, en op het ontwikkelen van creativiteit, op het verwerven van noodzakelijke kennis en van sociale, culturele en lichamelijke vaardigheden. Alle in de WPO vermelde vakgebieden worden op de ABS door **vastgestelde leerstoflijnen** aangeboden. De gebruikte methodes worden integraal gebruikt en voldoen aan de kerndoelen (zie overzicht). Daarnaast of aanvullend wordt het aanbod verrijkt of verdiept door middel van verschillende activiteiten.

- Sociaal-emotionele ontwikkeling: 'sociaal uurtje', so-va training, en deelname aan weerbaarheidlessen.
- Creatieve ontwikkeling: activiteiten in samenwerking met andere culturele instellingen.
- De lessen lichamelijke opvoeding worden voor de groepen 3 t/m 8 verzorgd door een vakleerkracht die een ALO opleiding heeft genoten en/of door bevoegde leerkrachten.
- Voor meer- of hoogbegaafde leerlingen is een verrijkend aanbod dat stimuleert tot probleemoplossend en creatief denken.

4.2.3 Pluriforme samenleving

Onze leerlingen groeien op in een samenleving waarin verschillende culturen en tradities naast elkaar en met respect voor elkaar bestaan. In ons leerstofaanbod laten wij onze leerlingen kennismaken met verschillende achtergronden en culturen van leeftijdgenoten. We doen dat door middel van besprekingen aan de hand van actuele gebeurtenissen, onderwerpen -zoals **wereldgodsdiensten en geestelijke stromingen** - uit de methoden.

4.2.4 Actief burgerschap

In ons onderwijsaanbod bevorderen wij de bereidheid en het vermogen van onze leerlingen om deel uit te maken van een gemeenschap en daar een actieve bijdrage aan te leveren. Het thema wordt vormgegeven in samenhang met andere gebieden. In de methodes wereldoriëntatie bieden wij kennis en achtergronden aan (w.o. staatsinrichting), vanuit de methode sociale vaardigheden bevorderen wij de sociale competenties. Op project basis worden activiteiten aangeboden waarmee leerlingen kennismaken met godsdiensten, etniciteiten en culturen, opvattingen, leefwijzen en gewoonten. Tegen ongewenste opvattingen, houdingen en gedragingen van leerlingen rond burgerschap en integratie wordt opgetreden. Incidenten op dit gebied worden conform de afspraken in het pestprotocol afgehandeld.

4.2.5 Schoolklimaat

Het pedagogisch klimaat op onze school is gebaseerd op de uitgangspunten Competentie (kunnen), Relatie (samenwerking) en Autonomie (zelf).

---

⁷ Doelen van beginnende geletterdheid en beginnende gecijferdheid sluiten aan bij respectievelijk de doelen van het Expertisecentrum Nederlands(ECN) en het Freudenthalinstituut.

⁸ zie bijlage

Ieder kind mag zijn wie het is en krijgt de kans om zich te ontwikkelen. **Acceptatie en respectvolle omgang** zijn basisbegrippen voor onze dagelijkse omgang met kinderen. In onze omgang en ons onderwijs houden we rekening met de verschillen tussen leerlingen. We bieden leerlingen de gelegenheid om zelf oplossingen te zoeken, zelfstandig te werken en om verantwoordelijkheid te nemen. Ook van de leerlingen zelf vragen we dat ze anderen accepteren zoals zij zijn en voelen dat iedereen erbij hoort en mee mag doen. We bevorderen dit gedrag door groepsvorming en diverse samenwerkingsvormen.

Ons schoolklimaat kent duidelijke kaders in de vorm van gedragsregels die we actief met de leerlingen bespreken. Ook in de lessen geven we aandacht aan onderlinge omgangsvormen. Wanneer grenzen overschreden worden, kiezen we voor een duidelijke en structurele aanpak. Pestgedrag bestrijden we preventief en problemen pakken we aan volgens het pestprotocol. Voor ontoelaatbaar gedrag hanteren wij ons protocol Schorsing en verwijdering.

Een **veilige en ordelijke omgeving** is een voorwaarde om tot leren te komen. Ons Arbobeleid en Veiligheidsplan zijn gericht op een fysiek veilige omgeving.

4.3 Onderwijsdoelen

4.3.1 Algemeen doel

Onderwijs heeft drie belangrijke functies: het draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling van kinderen, het zorgt voor overdracht van maatschappelijke en culturele verworvenheden en het rust kinderen toe voor participatie in de samenleving.

In ons onderwijs kiezen wij niet alleen voor een cognitieve benadering kiezen, maar geven we ook aandacht aan andere basisvaardigheden. Daarnaast draagt een zorgvuldige pedagogische benadering bij aan de ontwikkeling en ontplooiing van het kind. Omgangsvormen, aandacht voor anderen, burgerschap, samenwerking, enz. zijn wezenlijke aspecten van ons onderwijs.

4.3.2 Referentiekader

Aanvullend op de kerndoelen geven de referentieniveaus Rekenen en Taal een specifiekere beschrijving van de onderwijsinhoud. Zij bieden daarmee heldere en concrete doelen die leraren kunnen hanteren en op basis waarvan zij de voortgang van hun leerlingen kunnen evalueren.

Het referentiekader Nederlandse taal kent vier domeinen:

1. Mondelinge taalvaardigheid;
2. Leesvaardigheid;
3. Schrijfvaardigheid;
4. Begrippenlijst en taalverzorging.

Het basisniveau voor primair onderwijs is 1F en het streefniveau⁹ 2F1,

De referentieniveaus voor rekenen zijn onderverdeeld in vier domeinen:

1. getallen;
2. verhoudingen;
3. meten en meetkunde;
4. verbanden

---

⁹ een school voor primair onderwijs functioneert op dit moment goed als tenminste 75% van de leerlingen op niveau 1F functioneert (liever nog meer leerlingen dan 75%); een deel van die leerlingen is al verder, en functioneert op het volgende niveau.

Het basisoniveau voor primair onderwijs is **1F** (vmbo bb en kb) en een streefniveau **1S** (vmbo-t en havo-vwo).

Onze school neemt de referentieniveaus als uitgangspunt bij de verzorging van het onderwijs op basis van de kerndoelen.

4.3.3 Kerndoelen

De belangrijkste dingen die kinderen moeten leren om actief deel te nemen aan de samenleving, heeft de overheid vastgelegd in de zogenaamde kerndoelen. De kerndoelen zijn streefdoelen die aangeven waarop basisscholen zich moeten richten bij de ontwikkeling van hun leerlingen. Ons onderwijsprogramma bestaat uit een gevarieerd onderwijsaanbod waarin deze kerndoelen zijn opgenomen. Het grootste deel van ons aanbod wordt gegarandeerd door methodes die gebaseerd zijn op de kerndoelen. Daar waar we afwijken of aanvullen is het aanbod apart omschreven.

4.3.4 Samenvattend overzicht van methodes:

	onderwijs-leergebied WPO	methode
a.	zintuiglijk-lichamelijke oefening	ZAPP
b.	Taal + spelling	Taaljournaal
		Schatkist
		Wat zeg je?
		Taaltoppers
		Slagwerk taal
		eigen leerlijn werkstuk, spreekbeurt, boekbespreking
	Lezen	Veilig leren lezen
		Taalleesland
		Veilig in Stapjes
		Estafette
		Lees je wijzer
		Nieuwsbegrip
	Schrijven	Pennestreken
	c.	Rekenen & wiskunde
Schatkist		
Routeboekje SLO		
Slagwerk		
Hoofdwerk		
Maatwerk		
Wisschriften		
d.	Engelse Taal	Hello World
e.	Kennisgebieden	algemeen: school TV
	Aardrijkskunde	Meander
	Geschiedenis	Bij de tijd
	Natuur-biologie	Natuurlijk
	Techniek	Ontdekkasteel
	Maatschappelijke verhoudingen Geestelijke stromingen, Multiculturele samenleving, Burgerschap	zie "beredeneerd aanbod"
f.	expressieactiviteiten	Moet je doen
g.	sociale redzaamheid	Goed gedaan
		Natuurlijk sociaal
		Koekoelore/ Beestenboerderij/ Warreltaal/Kramerije
	Gedrag in het verkeer	Klaar ..... over Wijzer door Verkeer
h.	Gezond gedrag	zie Natuurlijk aanbod GGD-bovenbouw Jeugd EHBO

	ICT	Netwijs
	beredeneerd aanbod onderbouw	Schatkist
	verrijkingsaanbod	Pittige plustorens + diverse lespakketten

4.3.5 Overige

Engels

De ABS overweegt om tijdens deze schoolplanperiode 'vroeg vreemde talenonderwijs Engels' (vvtoE) in te voeren. We doen dat vanuit de visie dat de samenleving internationaler wordt. Ook onze school wordt -al dan niet tijdelijk- bezocht door buitenlandse leerlingen. Engels is dan in veel gevallen de communicatietaal. Tevens biedt vvtoE de mogelijkheid om met buitenlandse leerlingen te communiceren. Jonge leerlingen zijn taalgevoelig en kunnen een tweede taal spelenderwijs leren.

We doen eerst onderzoek naar mogelijkheden, modellen en middelen. Daarna volgt een periode van voorbereiding. Feitelijke invoering volgt dan in 2012 of 2013.

Beredeneerd Aanbod

Sommige thema's zijn vakoverstijgend of er bestaat samenhang tussen verschillende leergebieden. In de directe omgeving van de school kunnen we gebruik maken van aanbod dat instellingen ons bieden. We gebruiken deze mogelijkheden om betekenisvol leren mogelijk te maken. De activiteiten zijn aanvullend op het methodische aanbod of komt in plaats van onderdelen ervan. Daardoor ontstaat een breed en gevarieerd aanbod dat vast onderdeel uitmaakt van ons curriculum.

Cultuureducatie

In ons onderwijsaanbod laten we kinderen kennismaken met verschillende kunstvormen. De methode Moet je doen vormt de basis voor de doorgaande lijn. Verder komen cultuur en erfgoed vakoverstijgend aan de orde. Daarnaast maken we gebruik van het plaatselijke aanbod Kunstmenu. Door het wegvallen van de subsidies moeten wij op zoek naar alternatieven.

De komende periode wordt het aanbod voor cultuur en erfgoed aangevuld met nieuwe activiteiten. We willen daarin samenwerken met andere instellingen en scholen.

4.4 Informatie en Communicatie Technologie (ICT)

De ABS heeft het onderwijs in en gebruik van ICT vastgelegd in een beleidsplan. Samengevat:

- ICT wordt ingezet in alle groepen en in de zorg (remedial teaching en verrijkingsaanbod);
- in ons onderwijs maken we gebruik van educatieve software (al dan niet methodegebonden) en educatieve websites;
- leerlingen maken gebruik van internet;
- gedragsregels en veilige toepassing is vastgelegd in het internetprotocol;
- leerlingen krijgen de volgende vaardigheden onderwezen
  - basisvaardigheden computergebruik
  - typecursus (groep 6)
  - internet en email gebruik
  - opzoeken informatie
  - eenvoudig gebruik van programma's als Word, Excel, Powerpoint
- in de communicatie met ouders maken we gebruik van website en email;
- de infrastructuur is ingericht op individuele en groepsgewijze toepassing;
- een teamlid coördineert ICT-onderwijsbeleid, begeleiding/ondersteuning team en systeembeheer.

In de nieuwe schoolplanperiode wil de ABS het ICT-beleid verder ontwikkelen en moderniseren. Belangrijkste doelstellingen:

- vernieuwen en vastleggen van ICT-beleid, aanbod en kwaliteitsbewaking;
- doorgaande leerlijnen -gerelateerd aan kerndoelen- zorgen voor aansluiting bij het VO;
- inzet digitale leermiddelen voor ondersteuning van het leren en voor passende leerarrangementen (leerlingenzorg);
- bevorderen van het actief en betekenisvol leren (vormen van E-learning; inzet van games; informatieverwerving);
- ict inzetten voor verbinding met buitenwereld (externe/internationale contacten; sociale media; contact ouders)
- teamleden gebruiken ict om de kwaliteit van het leerproces te verhogen of efficiënter te maken (leerlijnen; didactiek; volgen leerresultaten; dossiers; plannen; e.d.)
- investeren in infrastructuur: hardware; software; werkplekken
- investeren in competenties leerkracht om verantwoorde leerprocessen te kunnen ontwerpen met maximale leeropbrengsten met behulp van nieuwe media en ict.

4.5 Onderwijsresultaten

Op de landelijke Eindtoets (Cito) scoort de ABS rond het landelijk gemiddelde. Onze resultaten zijn de laatste jaren *'voldoende'* (zie 1.3)

De ABS wil aansluiten bij de ontwikkeling om het ambitieniveau te verhogen¹⁰.

Onze ambitie is om vanaf 2013 op het resultaat *'goed'* te behalen rekening houdend met de leerlingpopulatie. Onze acties om dat bereiken zijn gericht op:

- tijdig signaleren en zorgvuldig analyseren;
- ondersteuning van leerkracht om kwaliteit lesgeven vast te houden of te verbeteren;
- verbeteren van tussentijdse opbrengsten Rekenen en Spelling;
- snelle en doelgerichte interventies leerlingenzorg.

4.6 Ouders als partner

Betrokkenheid van ouders bij de school en het onderwijs is belangrijk vanwege taakverlichting van de school, afstemming over de opvoeding, en ondersteuning van het leerproces, maar ook als uiting van burgerschap en een middel tot culturele integratie.

In of via bestuur of medezeggenschapsraad kunnen ouders hun invloed op het schoolbeleid uitoefenen.

Ouderparticipatie en betrokkenheid bij de school en het onderwijs kan via diverse ondersteunende activiteiten of deelname aan de activiteitencommissie.

De school zorgt voor algemene informatie via de website, de nieuwsbrief of het mededelingenbord. Informatie over leerlingen verloopt schriftelijk (rapportages e.d.) of via diverse informatie- of spreekavonden.

De komende periode willen we de ouderbetrokkenheid versterken. Optimale voorwaarden voor de ontwikkeling en het leren van het kind, thuis en op school, vragen om een partnerschap tussen scholen en ouders.

Alle ouders zijn onderdeel van een (informele) *oudergemeenschap*. Als de oudergroep goed functioneert, komt dat ook ten goede aan de klas en de school. Dat willen we verder ontwikkelen en vormgeven. Een open houding, ontmoeting en zorgvuldige communicatie vormen daarvan de basis.

---

¹⁰ Actieplan "Basis voor Presteren" OCW, mei 2011

4.7 Overgang PO-VO

Bij het opstellen van een schooladvies wordt niet alleen gelet op de cognitieve resultaten. Ook andere talenten worden in beeld gebracht. Op basis hiervan vindt informatieoverdracht naar het Voortgezet Onderwijs plaats.

De ABS heeft hiervoor een vaste procedure waarbij meerdere teamleden en de Interne Begeleiding betrokken zijn. Ook zijn de afspraken met het VO vastgelegd.

4.8 Brede school

De ABS participeert in het netwerk Brede School Noord. We werken samen met andere scholen en instellingen in de wijk aan een aanbod van activiteiten. Daarmee worden de kansen van kinderen verhoogd.

De gemeente Middelburg hanteert als uitgangspunten: ontwikkeling, ontmoeting, ondersteuning bij opvoeding en opvang. De brede school biedt een bijdrage aan de versterking van de wijk.

5. Leerlingenzorg

5.1 Leerlingen die extra zorg behoeven

De zorg op onze school is sterk in ontwikkeling. Het accent in de zorg is verschoven van het geven van remedial teaching aan individuele kinderen, naar het meedenken met de leerkracht over een adequate aanpak van zorgleerlingen in de groep.

Onze leerlingenzorg is ingericht op basis van het concept Afstemming en kenmerkt zich door Handelingsgericht werken (HGW).

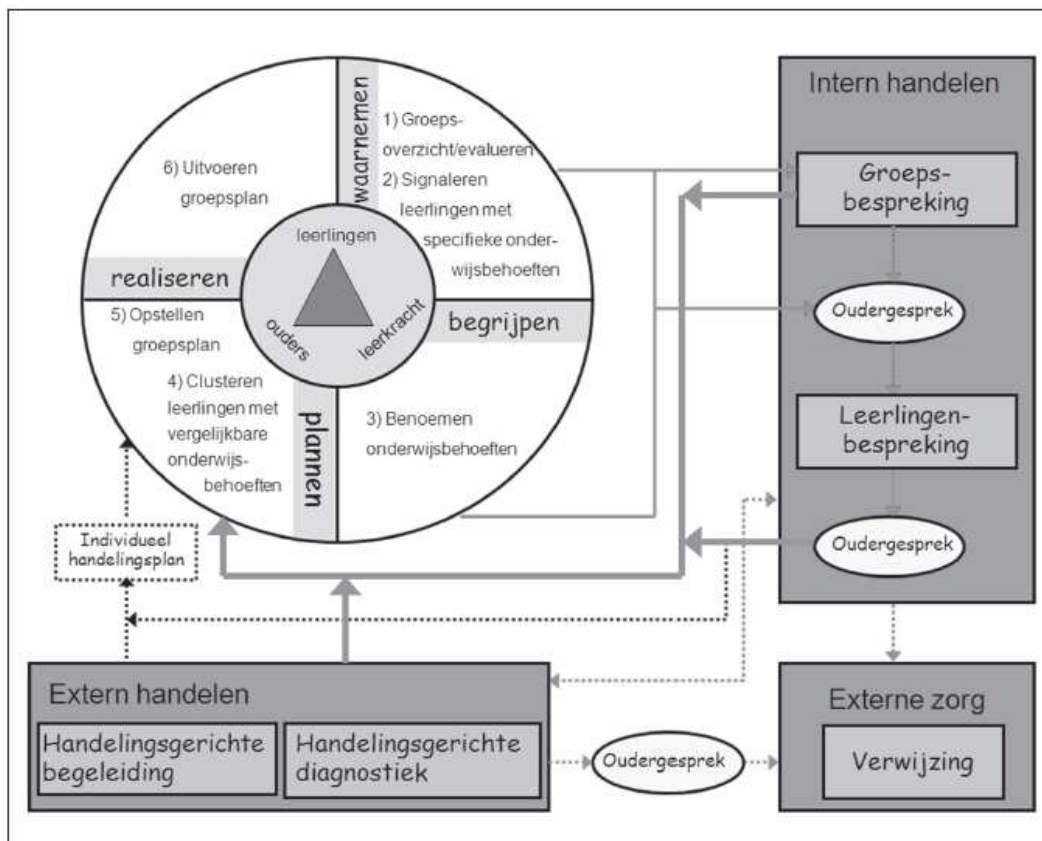
Het is een systematische manier van werken waarbij het onderwijsaanbod afgestemd wordt op de basisbehoeften en onderwijsbehoeften van ieder kind.

We hanteren de volgende uitgangspunten:

1. De onderwijsbehoeften van de leerling staat centraal.
2. De werkwijze is systematisch en transparant.
3. Er wordt gewerkt vanuit een transactioneel referentiekader.
4. We richten ons op het benutten van kansen en positieve factoren.
5. Alle betrokkenen werken constructief samen.
6. We werken oplossings- en doelgericht.
7. Het handelen van de leerkracht is van doorslaggevend belang

De ondersteuning en begeleiding richt zich niet alleen op de kindkenmerken, maar ook op de kenmerken van de onderwijsleer- en de opvoedings situatie: *'Deze leerkracht met dit kind met deze ouders in deze groep kinderen op deze school'*

5.2 Zorgstructuur en procedure

Omschrijving zorgstructuur:

a. Zorg op groepsniveau

De leerkracht volgt systematisch de vorderingen en ontwikkeling van de leerlingen. Dat gebeurt door middel van toetsen, observaties, gesprekken met leerling(en) en ouders. Op basis hiervan wordt de onderwijsbehoefte van de leerling(en) bepaald.

De leerkracht signaleert vroegtijdig leerlingen in het groepsoverzicht die extra zorg nodig hebben worden door de leerkracht gesignaleerd. Bekeken wordt of doelen aangevuld of bijgesteld moeten worden en welke extra zorg de leerling nodig heeft. Daarvoor worden haalbare en meetbare doelen geformuleerd.

De leerkracht stemt de instructie, het aanbod, de verwerking en de onderwijstijd af op de verschillen in ontwikkeling en onderwijsbehoeften tussen leerlingen. In het groepsplan worden deze geclusterd.

Leerkrachten evalueren en reflecteren het groepsplan via collegiale consultatie of gesprekken met de Intern Begeleider.

b. Zorg op schoolniveau

Als de maatregelen op groepsniveau onvoldoende effect hebben bespreekt de leerkracht dit met de intern begeleider in de zgn. groepsbesprekingen.

Indien nodig kan een leerling ingebracht worden in de Handelingsgerichte Procesdiagnostiek (HGPD). Leerkracht, Intern Begeleider en een externe deskundige bespreken de volgende stappen:

Intakefase

In de intakefase verzamelt de intern begeleider informatie en brengt doelgericht de aanmelding en de hulpvraag in kaart.

Strategiefase

Als er voldoende informatie is worden doelen en handelingen geformuleerd.

Onderzoeksfase

Als er meer informatie nodig is wordt onderzoek gedaan op basis van handelingsgerichte vragen

In de leerlingbesprekingen worden ook ontwikkelingsperspectief en specifieke onderwijsbehoeften vastgesteld en hoe de leerkracht hieraan in het groepsplan of individueel plan tegemoet kan komen. Afspraken worden gemaakt over evaluatie van de opbrengsten.

c. Zorg buiten de school

Gaat de problematiek verder dan onderwijs alleen dan kan het Zorgadviesteam (ZAT) ingeschakeld worden.

Voor lichte of enkelvoudige problematiek vormen de schoolmaatschappelijk werker, de jeugdverpleegkundige of de jeugdarts de schakel met het Centrum Jeugd en Gezin (CJG).

Voor complexe of meervoudige problematiek wordt de zorg via een ZAT geregeld.

Procedure Handelingsgericht werken

In onze zorgcyclus is er drie maal per jaar een evaluatiemoment waar we kijken naar de voortgang van onze leerlingen op school. Dit is in november, maart en juni. In deze evaluatie nemen we het handelingsgericht werken in de klas mee en worden de groepsoverzichten besproken. Alle groepsplannen en -overzichten worden aan het eind van de cursus overgedragen aan de volgende leerkracht.

Handelingsplannen

Alle leerlingenzorg wordt vastgelegd in een groepsplan of individueel handelingsplan. Deze plannen bevatten telkens een omschrijving van doel, onderwijsbehoefte, oplossingsgerichte acties en evaluatie.

Communicatie

Intern wordt de intern begeleider op de hoogte gesteld van extra zorg.

Extern worden ouders op de hoogte gesteld door leerkracht of intern begeleider en wordt het handelingsplan of de acties in het groepsplan met hen besproken.

De Intern begeleider onderhoudt de externe contacten.

Ontwikkelingsperspectief

Ons uitgangspunt is dat leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften de meeste voortgang boeken als zij zo lang mogelijk bij het programma van hun basisgroep worden gehouden, zo nodig aangevuld met geïntensiveerde oefening en instructie (convergente differentiatie).

In sommige situaties wordt een leerling vanwege specifieke onderwijsbehoefte geheel of gedeeltelijk losgekoppeld van het reguliere curriculum van de groep en heeft het een eigen leerlijn. Het is mogelijk dat besloten wordt dat een dergelijke leerling niet meedoet met de reguliere eindtoets, de niveautoets en de reguliere tussentijdse toetsen.

Wanneer de school besluit tot loskoppeling, wordt voor de leerling een ontwikkelingsperspectief opgesteld. De school toont aan en verantwoordt dat dit het gevolg is van beperktere capaciteiten. Het ontwikkelingsperspectief is opgesteld, zodanig dat kan worden beoordeeld dat leerlingen vorderingen maakt.

5.3 Leerling gebonden financiering (LGF)

In afwachting van de nieuwe regelgeving rondom Passend Onderwijs hanteren we vooralsnog deze uitgangspunten.

Het onderwijs in onze school is zo veel mogelijk afgestemd op onderwijsbehoeften van de leerling. Dat betekent dat wij positief staan tegenover het opvangen van leerlingen met beperkingen. Voor het onderwijs aan deze leerlingen gaan wij uit van de uitgangspunten:

- een kind heeft recht op onderwijs in de thuisnabije situatie samen met andere kinderen uit de omgeving;
- een kind met een handicap heeft recht op integratie in het reguliere onderwijs;
- ouders hebben keuzevrijheid bij het kiezen van een school voor hun kind;
- de afweging of de school wel of niet onderwijskundig in staat is om het kind op te vangen, vindt plaats aan de hand van zo objectief mogelijke criteria;
- alle afwegingen zullen we in een open communicatie met de ouders van het kind bespreken;
- voor elk individueel kind met een handicap, dat wordt aangemeld bij onze school bepalen we afzonderlijk wat voor mogelijkheden we hebben om het onderwijs aan dit kind op onze school te verzorgen;
- de zwaarte van de handicap in combinatie met de mogelijkheden van onze school spelen een rol bij de afweging;
- bij het afwegen of we een leerling met extra zorg kunnen opvangen op onze school maken we gebruik van het stappenplan PO.

Op dit moment hanteren wij de volgende criteria voor aanname van leerlingen met een verstandelijke en/of lichamelijke beperking:

- er is informatie voorhanden vanuit de ouder(s) en aangevuld met gegevens van andere deskundigen;
- er is een zo volledig mogelijk beeld van het betreffende kind, zowel op lichamelijk als geestelijk gebied, met name waar het de sociaal-emotionele ontwikkeling betreft;
- er is een reëel beeld van het verwachtingspatroon, voor zover mogelijk, met betrekking tot de verdere schoolloopbaan en de ontwikkelingen van het kind, gebaseerd op een zo breed mogelijke informatie, eventueel aangevuld met eigen observatiegegevens;
- er is op voorhand duidelijkheid over welke mate van betrokkenheid en/of vormen van ondersteuning, met name vanuit het speciaal onderwijs, maar ook vanuit andere deskundigen, kunnen worden meegenomen;
- “het rugzakje”, is bedoeld voor extra formatie, materialen, scholing, ambulante begeleiding en dergelijke. De inzet hiervan wordt in overleg met de betrokken ouder(s) / verzorger(s), school en eventuele begeleidende instanties geregeld; bij een positief advies geldt een looptijd van drie jaar, waarna een nieuwe aanvraag ingediend moet worden ter verlenging van de indicatiestelling.

De voorwaarden waaraan de leerling moet voldoen zijn:

- De leerling mag geen gevaar vormen voor zichzelf en/of zijn omgeving.
- De leerling mag geen belemmering vormen voor het onderwijsleerproces van de rest van de groep waartoe hij/zij behoort.
- Indien noodzakelijk moet er in samenwerking met de ouder(s) en op basis van actieve participatie van de ouder(s), een zindelijkheidsstraining worden opgezet. Primair kan dit niet de taak van de groepsleraar zijn.
- Er moet een redelijke verwachting zijn dat de leerling zowel op onderwijsinhoudelijk als op sociaal-emotioneel gebied kan voldoen aan de minimale doelstellingen.

De grenzen tot waar de school basiszorg kan bieden en waar sprake is van verwijzing naar breedte- en/of dieptezorg worden sterk bepaald door de haalbaarheid in de groep, de groepsleraar en het team. In onze afweging nemen we mee:

- samenstelling en aantal leerlingen met extra zorg in de groep;
- beschikbaarheid van de specifieke deskundigheid;
- intensiviteit van de benodigde begeleiding;

Wanneer wij onze grenzen bereiken, bekijken we allereerst of er andere mogelijkheden zijn binnen het team om een kind op te vangen. Lukt dat niet dan wordt samen met ouders een traject in gang gezet om het kind te gaan verwijzen.

Samenvatting van de procedure:

1. Gesprek tussen ouders en directie (en indien gewenst, intern begeleider)
2. Gegevens opvragen en bestuderen door intern begeleider;
3. De intern begeleider brengt de onderwijsbehoefte van het kind in kaart met behulp van stappenplan;
4. De school bepaalt op basis van deze gegevens en de criteria welke mogelijkheden er zijn;
5. Besluitvorming door de directie (bestuur) van de school.
6. Besluitvormend gesprek met de ouders.
7. Uitvoering van het besluit:
  - bij plaatsing: afspraken over handelingsplan, ondersteuning en inzet middelen;
  - bij afwijzing: toelichten; bezwaarprocedure bespreken; ondersteuning bieden bij het zoeken van alternatief (zorgplicht).
8. Jaarlijkse evaluatie

5.4 Onderwijs aan langdurig zieke kinderen

De school is zelf verantwoordelijk voor het onderwijs aan langdurig zieke kinderen. Een uitzondering hierop zijn kinderen die in een academisch ziekenhuis worden behandeld. Het gaat om kinderen die gedurende langere tijd in een ziekenhuis zijn opgenomen of langdurig ziek thuis zijn. Voor kortdurende ziekmeldingen kunnen de bestaande schoolafspraken worden gehandhaafd.

Indien nodig zal de school voor leerlingen die langdurig en/of chronisch ziek zijn, ondersteuning aanvragen van een consulent ondersteuning onderwijs zieke leerlingen werkzaam bij een onderwijsbegeleidingsdienst of bij een educatieve voorziening van een academisch ziekenhuis.

De procedure, die wij binnen onze school volgen om in zo'n geval beslissingen te kunnen nemen is als volgt:

1. Als duidelijk is, dat een leerling van onze school langer dan 2 weken in een ziekenhuis wordt opgenomen of ziek thuis is, neemt de groepsleerkracht en/of de intern begeleider van de school contact op met de ouders om de situatie door te spreken.
2. De groepsleerkracht(en) en de intern begeleider nemen in overleg met de directie en de ouders van het zieke kind het besluit wel of geen externe consulent in te schakelen.
3. De school ontwikkelt in overleg met de ouders een planmatige aanpak (wel of niet met externe begeleiding).
4. De school blijft verantwoordelijk voor de te ontwikkelen en uit te voeren aanpak. Tijdens het uitvoeren van de aanpak vindt regelmatig overleg met de ouders plaats.

De school hanteert het protocol "Onderwijsondersteuning zieke leerlingen primair onderwijs" (uitgave Ziezon).

5.5 Verrijkingsaanbod

In ons onderwijs houden we ook rekening met leerlingen die meer kunnen dan gemiddeld. Behalve het cognitieve niveau van de leerling spelen ook leerstijl, motivatie en andere talenten zoals creativiteit een rol.

Met een uitdagend aanbod en passende arrangementen willen we ook deze talenten ontwikkelen en demotivatie en onderpresteren voorkomen.

De school heeft ervaring opgedaan door de pilot Verrijkingklas. De komende jaren willen wij ons aanbod verbreden en meer integreren met het onderwijs binnen de groep. Dat sluit aan bij onze visie op leerlingenzorg.

We willen onze talentvolle leerlingen een uitdagend en stimulerend aanbod bieden en ervoor zorgen dat ze tot hoge(re) prestaties komen¹¹.

Samenvattend zijn dit onze uitgangspunten:

algemeen:

- er is een beleidsdocument Verrijking (doelen + protocol);
- regionaal werken we samen met Platform Plus Zeeland;
- de school borgt de kwaliteit in een zgn. begaafdheidsprofiel;
- hoogbegaafde leerlingen worden vanuit de leerlingenzorg gevolgd en begeleid;
- organisatie in en vanuit eigen groep en onder verantwoordelijkheid van groepsleerkracht;

organisatie:

---

¹¹ zie eerder genoemd Actieplan 'Basis voor Presteren'

- voor een deel (ca. 15%) vindt de verrijking plaats in de klas (differentiatie / 'compacten');
- een deel (ca. 5%) krijgt daarbovenop een apart aanbod;
- met een 1e en 2e leerlijn is vastgelegd hoeveel tijd en op welke manier er verrijking geboden wordt;
- met behulp van een (digitaal handelings-) protocol wordt bepaald wie daarvoor in aanmerking komt;

onderwijs:

- er is een curriculum en er zijn voldoende leermiddelen (o.a. Pittige Plustoren)
- verrijking krijgt aandacht door de hele school; in groep 1-2 door groepsdoorbrekende differentiatie;
- met ouders wordt gecommuniceerd over aanbod en resultaten;

personeel:

- vanuit verbeterteam wordt invoering volgens plan ondersteund;
- verbeterteam krijgt externe ondersteuning;
- voor team wordt scholing georganiseerd;
- Inzet voor leerlingenzorg (RT en hoogbegaafdheid) wordt gedaan door groepsleerkrachten tijdens de uren vakleerkracht.

6. Personeelsbeleid¹²

6.1 Inleiding

De school kan zijn ambities alleen waarmaken door de inzet en betrokkenheid van deskundige medewerkers. De organisatie wil het personeel aan zich binden door perspectief en persoonlijke groei te bieden. We investeren in de bekwaamheid en betrokkenheid van onze medewerkers. De algemene doelstellingen zijn in het Strategisch Beleidsplan beschreven:

- Alle medewerkers verbinden zich aan de missie en visie van de school.
- Al onze medewerkers zijn professionals en werken continu aan hun ontwikkeling.
- Medewerkers hebben plezier in hun werk en stralen dat uit.

Het algemene personeelsbeleid en de arbeidsvoorwaarden zijn beschreven in het Integraal Personeelsbeleidsplan (IPB). Onderdeel daarvan is het meerjarenscholingsplan.

6.2 Personeelsbeleid en strategische doelen

De functiemix is, behalve aan CAO-bepalingen, door scholing of ontwikkelingen verbonden met doelen uit het Strategisch beleidsplan.

De verbeteronderwerpen uit het meerjarenplan worden door gerichte scholing ondersteund.

Alle medewerkers hebben een bekwaamheidsdossier waarin ze hun persoonlijke ontwikkeling bijhouden en verantwoorden.

Met alle medewerkers wordt de gesprekscyclus doorlopen. Waar nodig of gewenst worden coaching of collegiale consultatie ingezet als middel om te leren.

Behalve individuele of inhoudelijke scholing, krijgt ook het proces van teamvorming jaarlijks aandacht.

In Arbobeleid wordt jaarlijks aandacht geschonken Veiligheid, Gezondheid en Welbevinden.

6.3 Bestuursformatieplan

In het *Meerjarenbestuursformatieplan* worden de functies, de organisatie en de doelstellingen omschreven. Het plan wordt jaarlijks geactualiseerd.

Kern van het beleid is dat het onderwijs in de reguliere groepen centraal staat en dat dat proces vanuit Leerlingenzorg of Vakleerkrachten of Ondersteunend personeel ondersteund wordt.

Door bezuinigingen valt een deel van deze ondersteuning weg.

---

¹² Genoemde documenten vormen onderdeel van het integraal beleid. Aanwezig op school.

7. Kwaliteit

7.1 Kwaliteitsbeleid

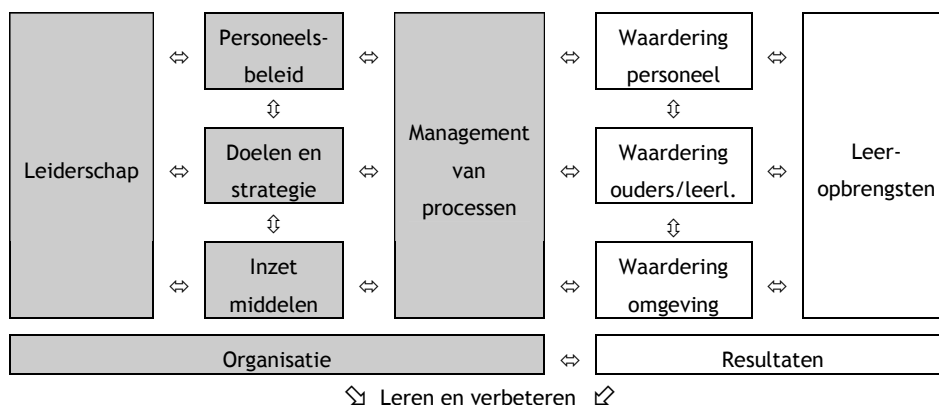
Kwaliteit is de mate waarin en de wijze waarop we onze doelen bereiken. De onderwijskundige kwaliteit wordt bepaald door leerresultaten (toets- en observatiegegevens) en opbrengsten (sociale competenties; schoolloopbaan; e.d.). Tevredenheid over resultaten, opbrengsten, werkwijze, welbevinden en schoolomgeving vormt onderdeel van ons kwaliteitsbeleid. Onze processen zijn gericht op efficiënt en effectief omgaan met de middelen.

Het schoolbestuur is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Ons kwaliteitsbeleid staat beschreven in het Handboek Kwaliteit. Het bestuur verantwoordt zich publiek horizontaal en verticaal over de kwaliteit naar ouders in publicatie van gegevens in schoolgids en naar de overheid over resultaten, opbrengsten en financiën.

Onze kwaliteitszorg baseren we op het INK-model (aangepast voor het onderwijs).

Door systematisch na te gaan of de gewenste effecten en resultaten gehaald worden, wordt het mogelijk het beleid waar nodig bij te sturen.

In die zin maken we gebruik van de 'Plan-Do-Check-Act cyclus'. In het INK-model kort weergegeven door leren en verbeteren. Ook de menselijke maat is nodig om een organisatie goed te laten functioneren. Vandaar dat we ook de aanvulling hanteren: *Inspireren, Mobiliseren, Waarderen en Reflecteren*

7.2 Opbrengstgericht werken

Opbrengstgerichtheid vormt onderdeel van ons kwaliteitsbeleid. Om goede resultaten en opbrengsten te realiseren kiezen we voor een samenhangende onderwijskundige aanpak op alle niveaus in de school.

Schoolniveau

We leggen vooraf onze ambitieuze doelen vast, volgen de prestaties door toetsing, analyseren deze en nemen waar nodig verbetermaatregelen.

Dat is de kern van ons kwaliteitsbeleid. Procedures voor kwaliteit en leerlingenzorg zijn hierop ingericht.

Groepsniveau

Opbrengstgerichte leerkrachten hebben hoge verwachtingen van leerlingen en stellen daarom ambitieuze doelen. Zij geven de leerlingen feedback op de manier waarop zij tot uitkomsten of prestaties zijn gekomen (procesgerichte feedback).

We houden ze rekening met verschillen tussen leerlingen door de leerstof en de instructie af te stemmen op ieders capaciteiten. Deze afspraken zijn vastgelegd in borgingsdocumenten.

Leerlingniveau

Wanneer een leerling een leerachterstand oploopt, analyseert een opbrengstgerichte leerkracht het leerprobleem. Vervolgens biedt hij extra hulp die aansluit bij de specifieke kenmerken van de leerling. De wijze waarop dit geregeld is, is vastgelegd in de zorgprocedures van de school.

Rol van het bestuur

In het strategisch beleidsplan van het bestuur staat het belang van de opbrengsten beschreven en zijn afspraken gemaakt over managementrapportage en bespreking van opbrengsten, analyse en eventuele verbeterplannen.

De basiselementen voor een succesvolle aanpak zijn:

- Duidelijke doelen op leerling- en schoolniveau.
- Leraren weten wat ze hun klas moeten leren.
- Onderwijs afgestemd op wat de leerling nodig heeft om te presteren.
- Daar waar leerlingen doelen niet halen in beeld brengen hoe dat komt.
- Daar waar nodig differentiëren in leerstofaanbod en extra ondersteuning realiseren.
- Jaarlijks nagaan hoe groepen leerlingen en de school als geheel presteren.
- Snel verbeteren als de prestaties tegenvallen.

De ABS voldoet in 2012 aan de indicatoren voor opbrengstgericht werken:

- De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.
- De leraren volgen en analyseren de vorderingen van hun leerlingen systematisch.
- De school gaat de effecten van de zorg na.
- De school evalueert jaarlijks systematisch de kwaliteit van haar opbrengsten.

7.3 Indicatoren en normen

Onze doelen worden in het strategisch beleidsplan en het schoolplan ambitieus en meetbaar omschreven.

In de tevredenheidsmetingen hanteren we een norm van >80%.

Bij het bepalen van onze kwaliteit maken we gebruik van de indicatoren en normen uit het Toezichtskader en de Analyse en waarderingen van opbrengsten primair onderwijs'. Verder baseren we ons op wettelijke voorschriften inzake personeel, organisatie en financiën.

7.4 Instrumenten

De leeropbrengsten volgen we met methodegebonden en methode onafhankelijke toetsen. We gebruiken de CITO-Leerlingvolgsysteem, Eggo/Zien, en KIJK.

Specificatie, planning en wijze van toetsen zijn beschreven in de jaarlijkse Toetskalender. De eindresultaten van de scholen meten we met de jaarlijkse Cito-eindtoets.

Tevredenheid wordt gemeten met het Nationaal Tevredenheidonderzoek (NOTO).

Vanaf 2013 zal gewerkt worden met de verplichte centrale eindtoets. Deze vormt onderdeel van een doorlopende toetslijn. Deze eindtoets is tevens begintoets voor het voortgezet onderwijs.

8. Middelen

8.1 Financiën (zie strategisch beleid)

De school heeft geen winstoogmerk. Het eigen vermogen moet voldoende zijn om de instandhouding te waarborgen. Voor het overige worden de financiële middelen ingezet om het primair proces te ondersteunen en te verbeteren. In het strategisch beleidsplan wordt dit verder uitgewerkt, waarbij de voornaamste aandachtspunten zijn:

- financieel gezond zijn (kengetallen);
- inhoudelijke begroting;
- meerjarenplanning voor onderhoud en investering;
- administratie, planning & control;
- verantwoording.

8.2 Sponsoring

Onze school onderschrijft en hanteert het Convenant "Scholen voor primair en voortgezet onderwijs en sponsoring". We hanteren de actuele versie van 2009.

De drie belangrijkste uitgangspunten van het convenant zijn:

- Sponsoring moet verenigbaar zijn met de pedagogische en onderwijskundige doelstellingen van de school. Er mag geen schade worden berokkend aan de geestelijke en/of lichamelijke gesteldheid van leerlingen. Sponsoring moet in overeenstemming zijn met de goede smaak en fatsoen.
- Sponsoring mag niet de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van het onderwijs en de daarbij betrokkenen in gevaar brengen.
- Sponsoring mag niet de onderwijsinhoud en/of de continuïteit van het onderwijs beïnvloeden, dan wel in strijd zijn met het onderwijsaanbod en de kwalitatieve eisen die de school aan het onderwijs stelt. Het primair onderwijsproces mag niet afhankelijk zijn van sponsormiddelen.
- De (G)MR heeft instemmingsrecht op beslissingen van het bevoegd gezag over sponsoring.

Tevens zijn de volgende principes van kracht:

- Nieuwe sponsorcontracten moeten zich richten op een gezonde levensstijl van leerlingen.
- Bedrijven mogen alleen met scholen samenwerken vanuit een maatschappelijke betrokkenheid.
- De samenwerking tussen scholen en bedrijven mag geen nadelige invloed hebben op de geestelijke en lichamelijke ontwikkeling van leerlingen.
- De kernactiviteiten van de school mogen niet afhankelijk worden van sponsoring.

8.3 Huisvesting (zie strategisch beleid)

Het onderwijs moet plaatsvinden in een goed gebouw met voldoende voorzieningen. Het huisvestingsbeleid staat in het strategisch beleidsplan beschreven en heeft als belangrijkste doelstellingen:

- Het huisvestingsbeleid bevat doelen voor kwalitatief en kwantiteit van de schoolgebouwen.
- Het schoolgebouw is schoon, veilig en gezond.

8.3 Materiaal (zie strategisch beleid)

De ambitie van de school is om passend, aantrekkelijk en modern onderwijs te geven. Daarvoor zijn investeringen nodig in nieuwe leermiddelen en apparatuur. Keuzes worden gemaakt op basis van beleid en lange termijnvisie.

9. Meerjarenplanning

Overzicht doelen en activiteiten in het Schoolplan 2011-2015

Onderwijs					
doel	actie	2011	2012	2013	2014
Eén concept	invoeren MI-BAS	X	X	X	
Beredeneerd aanbod	Overzicht activiteiten betekenisvol leren	X			
Pedagogisch klimaat	Regels, afspraken en betrokkenheid leerlingen Omgaan met moeilijk gedrag		X		
Engels	Invoering van Engels 2e taal			X	
ICT	toepassing ICT in onderwijs				X
Methodes	Begrijpend lezen	X			
	Rekenen & wiskunde			X	X
	Natuur			X	
	Geschiedenis				X
Overige	nieuwe rapporten				X

Kwaliteit					
doel	actie	2011	2012	2013	2014
Kwaliteitshandboek	Afspraken en (cyclische) processen borgen		X		
Opbrengstgericht werken	Kennis van: - referentieniveaus en kerndoelen - doorgaande leerlijnen en tussendoelen - analyse leeropbrengsten		X		
	Verhogen tussenopbrengsten Rekenen en Taal	X	X		
	Eindopbrengsten op niveau goed			X	
Instrumenten	Verplichte Eindtoets			X	
	Zelfevaluatie en/of audits toepassen				X
	tevredenheidsmeting tussentijds		X		

Passend onderwijs / leerlingenzorg					
doel	actie	2011	2012	2013	2014
Beleidsplan	Visie & beleid; structuur; zorgprofiel	X			
HGW	Werkwijze verder ontwikkelen	X	X		
	Borgen met kwaliteitskaart HGW		X	X	
Verrijkkingsklas	invoeren Pittige Plustorens+nieuwe organisatie	X	X		

Teamontwikkeling					
doel	actie	2011	2012	2013	2014
teamvorming	communicatie; samenwerking; professioneel handelen	X	X	X	X

Overige zaken					
doel	actie	2011	2012	2013	2014
Organisatie	MT-ontwikkeling	X	X		
Schooltijden	oriëntatie 'sterrenschool'	X	X		
Ouderbetrokkenheid	communicatie; participatie; partnerschap		X	X	

bijlage Schoolactiviteiten

Onderstaande activiteiten maken deel uit van ons onderwijsaanbod:

activiteit	groepen	periode
actie(s) goede doelen	alle	najaar
sinterklaas	alle	december
kerst	alle	december
pasen	alle	voorjaar
schoolreis en/of excursie	alle	
schoolkamp	groep 8	september
doe-dagen	groep 7	september
sportdag	groep 7-8	mei/juni

bijlage Beredeneerd aanbod overige onderdelen

DOELLEN:

- meer rendement door relatie tussen leefomgeving en lesdoelen uit het curriculum te leggen
- meer plezier door veelzijdige activiteiten aan te bieden
- meer continuïteit in het aanbod

	cultureel / historisch	sportief	creatief / kunstzinnig	maatschappij of (we-reld)burgerschap*	natuur	geestelijke stromingen
groep 1-2			basisaanbod Scoop	zingen in verzorgingstehuis rondom kerst(Gasthuis)	project "het ei" of 'het fruit' van Zeeuws Museum	
groep 3		sportkennismaking tijdens gymles	dansen Nehalennia basisaanbod Scoop	Activiteit in bejaardenhuis rondom kerst (Bachtensteene)		
groep 4	Project 'Klederdracht' van Zeeuws Museum	sportkennismaking tijdens gymles	basisaanbod Scoop			
groep 5		sportkennismaking tijdens gymles	basisaanbod Scoop		pelargonium - project	
groep 6	Project 'De Tulp' (De Hollandse Schilders) van Zeeuws Museum	sportmiddag CSW	basisaanbod Scoop	Project rondom Prinsjesdag Aardrijkskunde (democratie) Project rondom landelijke en gemeentelijke verkiezingen (democratie) Aardrijkskunde Geschiedenis 5.3 (kiesrecht)		Heilige Huisjes in het geheel ter verkenning van geest. str. Bezoek PC-kerk en Katholieke Kerk Geschiedenis Aardrijkskunde
groep 7	Project 'Het Kruidnagelbootje (VOC)' van Zeeuws Museum	sportdag spetterdagen voetbal- en handbaltoernooi (facultatief)	basisaanbod Scoop Musical middelbare school bezoeken	Project rondom landelijke en gemeentelijke verkiezingen (democratie) Aardrijkskunde Mondiale Milieuspeurtocht (COS) Waterzuivering (Rijkswaterstaat)	Terra Maris DOE DAGEN: natuur geschiedenis	Bezoek aan synagoge Geschiedenis Aardrijkskunde
groep 8		sportdag voetbal- en handbaltoernooi (facultatief) spetterdagen?	basisaanbod Scoop project eindmusical Musical middelbare school bezoeken	Project energie: (COVRA) (Delta→ zonnebootrace) Natuur / aardrijkskunde /geschiedenis geschiedenis: rechten van de mens project mensenrechten in samenwerking met Roosevelt Academy Project rondom landelijke en gemeentelijke verkiezingen (vrijheid van meningsuiting) Aardrijkskunde	Bezoek aan boswachterij tijdens kamp groep 8	Bezoek aan moskee Lessen Hindoeïsme / boeddhisme

* leerlijn burgerschap wordt herontwerpen in schooljaar 2011 - 2012